

Crna Gora
Agencija za nadzor osiguranja

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	30. 9.	20 24. GOD.
11 KLASIFIKACIJA EROJ V. ZA	00-72/24-39	
EPA:	369 XVIII	Adresa: Moskovska 17A M/C1
SKRAĆENICA		81000 Podgorica, Crna Gora
PRIOLOG:		tel: +382 20 513 502 fax: +382 20 513 503 www.ano.me

Broj: 03-815/1-24

Podgorica, 30. 09. 2024. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE
MINISTARSTVO FINANSIJA

Poštovani,

Zakonom o osiguranju ("Sl. list RCG" br. 78/06, 19/07, "Sl. list CG" br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16, 146/21 i 34/24) u članu 185 stav 1 tačka 4 propisano je da Savjet Agencije za nadzor osiguranja donosi godišnji program rada i finansijski plan.

Zakonom o državnoj upravi ("Sl. list CG" br. 78/18, 70/21, 52/22) u članu 44 stav 2 propisano je da Savjet državne agencije donosi godišnji program rada i finansijski plan.

Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG" br. 20/14, 56/14, 70/17, 04/18, 55/18, 66/19, 70/21, 145/21, 27/23, 123/23 i 125/23) u članu 32 stav 3 propisano je da nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog plana sa planom rada za narednu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.

U stavu 4 navedenog člana Zakona propisano je da Predlog finansijskog plana i akt o određivanju predstavnika nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela dostavlja Ministarstvu finansija do 30. septembra tekuće godine.

Shodno navedenom, Savjet Agencije za nadzor osiguranja je na 415. sjednici održanoj 26. septembra 2024. godine, donio Program rada Agencije za nadzor za 2025. godinu i Finansijski plan Agencije za nadzor osiguranja za 2025. godinu, te vam iste dostavljamo.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK SAVJETA

Marko Ivanović

Crna Gora
Agencija za nadzor osiguranja

Adresa: Moskovska 17A M/C1
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 513 502
fax: +382 20 513 503
www.ano.me

Broj: 01-803/5-24

Datum: 26.09.2024. godine

Na osnovu člana 185 stav 1 tačka 4 Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06 i 19/07 i „Sl. list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 6/13 i 55/16, 146/21 i 34/24), a u vezi sa članom 32 stav 3 i 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“, br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18, 66/19, 70/21, 145/21, 27/23, 123/23 i 125/23), Savjet Agencije za nadzor osiguranja, na 415. sjednici od 26.09.2024. godine donosi

ODLUKU

o donošenju Finansijskog plana Agencije za nadzor osiguranja za 2025. godinu

Član 1

Ovom odlukom donosi se Finansijski plan Agencije za nadzor osiguranja za 2025. godinu.

Član 2

Finansijski plan iz člana 1 ove odluke je u prilogu iste i čini njen sastavni dio.

Finansijski plan iz člana 1 ove odluke dostaviće se Skupštini Crne Gore.

Finansijski plan iz člana 1 ove odluke dostaviće se Ministarstvu finansija.

Član 3

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Objasnenje

Članom 185 stav 1 tačka 4 Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06 i 19/07 i „Sl. list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 6/13 i 55/16, 146/21 i 34/24), propisano je da Savjet Agencije donosi godišnji program rada i finansijski plan.

Shodno navedenom, Agencija je pripremila Finansijski plan koji odražava projekciju po osnovnim stavkama prihoda i rashoda kojima Agencija omogućava realizaciju ciljeva predviđenih Programom rada.

Imajući u vidu predloženu strukturu prihoda i rashoda, Savjet je donio navedeni finansijski plan za 2025. godinu

Crna Gora
Agencija za nadzor osiguranja

Adresa: Moskovska 17A M/C1
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 513 502
fax: +382 20 513 503
www.ano.me

Broj: 01-803/4-24

Datum: 26.09.2024. godine

Na osnovu člana 185 stav 1 tačka 4 Zakona o osiguranju („Sl. list RCG” br. 78/06 i 19/07 i „Sl. list CG” br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 6/13 i 55/16, 146/21 i 34/24), a u vezi sa članom 32 stav 3 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG”, br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18, 66/19, 70/21, 145/21, 27/23, 123/23 i 125/23), Savjet Agencije za nadzor osiguranja, na 415. sjednici od 26.09.2024. godine donosi

ODLUKU

o donošenju Programa rada Agencije za nadzor osiguranja za 2025. godinu

Član 1

Ovom odlukom donosi se Program rada Agencije za nadzor osiguranja za 2025. godinu.

Član 2

Program rada iz člana 1 ove odluke je u prilogu iste i čini njen sastavni dio.

Program rada iz člana 1 ove odluke dostaviće se Skupštini Crne Gore.

Program rada iz člana 1 ove odluke dostaviće se Ministarstvu finansija.

Član 3

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Članom 185 stav 1 tačka 4 Zakona o osiguranju („Sl. list RCG” br. 78/06 i 19/07 i „Sl. list CG” br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 6/13 i 55/16, 146/21 i 34/24), propisano je da Savjet Agencije donosi godišnji program rada i finansijski plan.

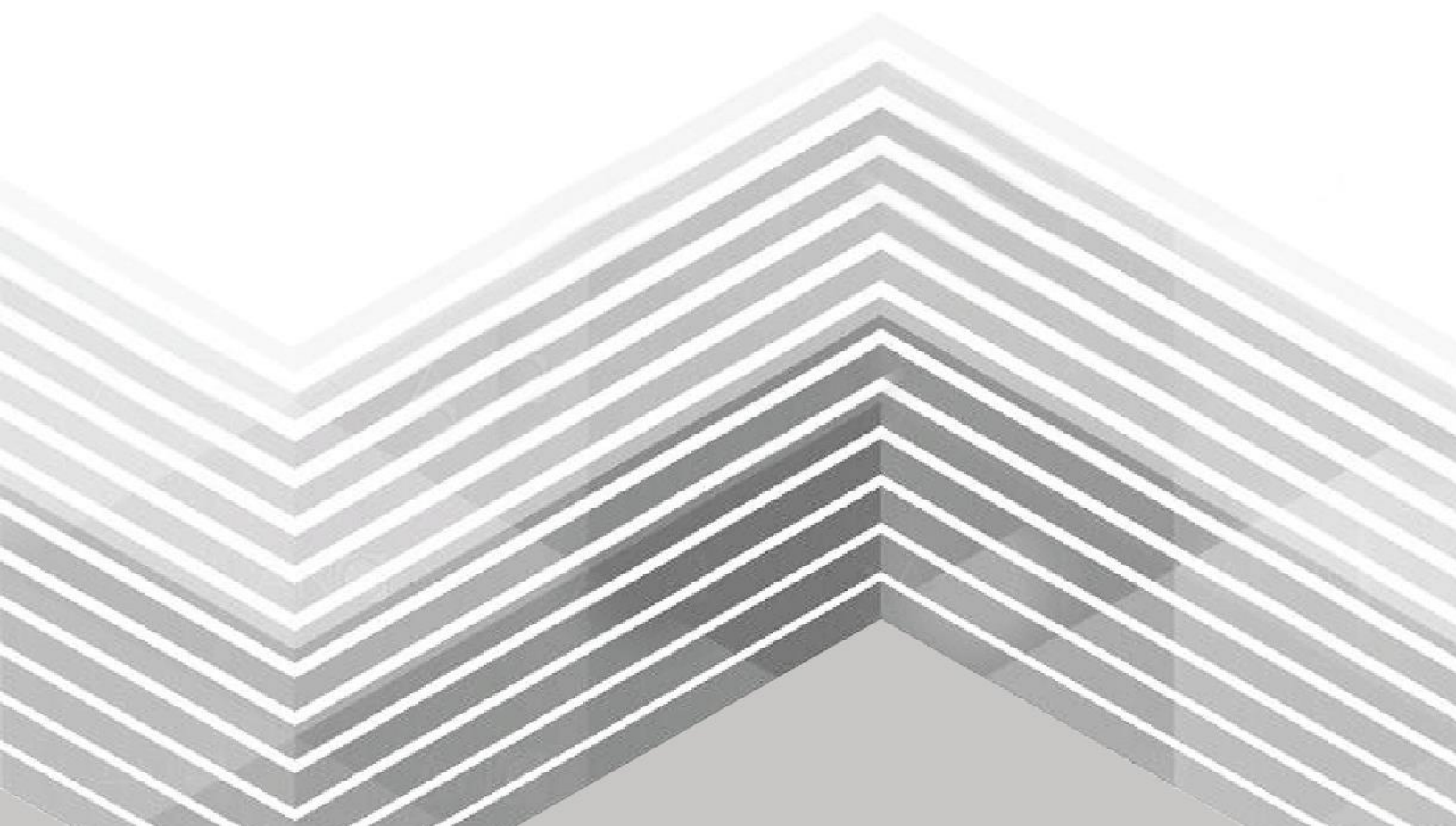
Shodno navedenom, Agencija je sačinila program rada za 2025. godinu prateći svoje zakonom propisane nadležnosti, a koje se tiču oblasti normativnog uređenja sektora osiguranja, neposrednog i posrednog nadzora nad poslovanjem subjekata na tržištu osiguranja, zaštite osiguranika odnosno korisnika osiguranja, licenciranja subjekata na tržištu osiguranja, organizacije i sprovođenja stručnih ispita, izvještavanja i istraživanja tržišta osiguranja, razvoja

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

PROGRAM RADA
AGENCIJE ZA NADZOR OSIGURANJA
ZA 2025. GODINU

SADRŽAJ

1	UVOD	3
2	NORMATIVNE AKTIVNOSTI.....	3
3	NEPOSREDNI NADZOR NAD POSLOVANJEM SUBJEKATA NA TRŽIŠTU OSIGURANJA	5
4	POSREDNI NADZOR NAD POSLOVANJEM SUBJEKATA NA TRŽIŠTU OSIGURANJA	6
5	ZAŠTITA OSIGURANIKA ODNOSNO KORISNIKA OSIGURANJA	7
6	LICENCIRANJE SUBJEKATA NA TRŽIŠTU OSIGURANJA	8
7	ORGANIZACIJA I SPROVOĐENJE STRUČNIH ISPITA	8
8	IZVJEŠTAVANJE I ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA OSIGURANJA.....	9
9	RAZVOJ STRUČNIH I INFRASTRUKTURNIH KAPACITETA	11
10	SARADNJA	12
11	AKTIVNOSTI NA PRIPREMI TRŽIŠTA OSIGURANJA ZA PRIMJENU MSFI 17	13
12	SPROVOĐENJE MAPE PUTA ZA INTEGRISANJE AKCIJA ZA KLIMATSKE PROMJENE U AKTIVNOSTI SEKTORA OSIGURANJA U CRNOJ GORI.....	14
13	FINANSIJSKA PISMENOSTI I KOMUNIKACIONA STRATEGIJA SEKTORA OSIGURANJA.....	15

1 UVOD

Agencija za nadzor osiguranja Crne Gore (u daljem tekstu: Agencija) osnovana je u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06, 19/07 i „Sl. list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21, u daljem tekstu: Zakon), radi zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, radi obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

Program rada Agencije za 2025. godinu sadrži pregled aktivnosti iz nadležnosti Agencije koje će biti usmjerene naročito na:

- ⇒ unaprjeđenje kvaliteta posrednog i neposrednog nadzora tržišta osiguranja;
- ⇒ usklađivanje nacionalne regulative osiguranja s EU regulativom osiguranja, najboljom supervizorskom praksom i potrebama crnogorskog tržišta osiguranja, kako bi i tržište osiguranja spremno dočekalo punu primjenu EU regulative osiguranja danom ulaska Crne Gore u EU;
- ⇒ usklađivanje podzakonskih akata na osnovi unaprjeđene zakonske regulative osiguranja;
- ⇒ koordinaciju aktivnosti u pripremi tržišta osiguranja za primjenu MSFI 17 i MSFI 9;
- ⇒ aktivnosti na sprovođenju Mape puta za integrisanje akcija za klimatske promjene u aktivnosti sektora osiguranja u Crnoj Gori;
- ⇒ aktivnosti na sprovođenju Razvojne komunikacije sektora osiguranja u Crnoj Gori;
- ⇒ veću informisanost potrošača i osiguranika u cilju promocije kulture osiguranja, finansijske pismenosti i zaštite njihovih interesa.

Imajući u vidu osnovni cilj Agencije, kao i navedene prioritete u radu, Agencija, u skladu sa ustaljenom praksom, sačinjava i operativni program rada za narednu godinu sa jasno definisanim aktivnostima koje detaljno razrađuju program rada, kvartalnim rokovima za njihovo izvršavanje, licima odgovornim za realizaciju ovih aktivnosti, te kvartalnim praćenjem realizacije planiranih aktivnosti kao indikatorom uspješnosti.

Ovaj Program rada donešen je na 415. sjednici Savjeta Agencije, održanoj 26. septembra 2024. godine.

2 NORMATIVNE AKTIVNOSTI

Normativne aktivnosti Agencije planirane za 2025. godinu biće usmjerene na dalji rad na Zakonu o osiguranju kojim se u crnogorski pravni sistem prenose EU direktive

Solventnost II i Direktiva o distribuciji osiguranja, a koji će stupiti na snagu danom ulaska u EU.

U julu 2024. godine Agencija je dobila saglasnost Evropske komisije da se tekst ovog zakona uputi na dalju proceduru, do usvajanja. S tim u vezi, Agencija će u 2025. godini, nakon usvajanja teksta zakona kroz skupštinsku proceduru isti ponovo uputiti Evropskoj komisiji na razmatranje.

U trećem kvartalu 2024. godine aktivnosti Agencije su bile usmjerene na izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, u cilju usaglašavanja teksta zakona sa Direktivom 2021/2118 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. 11. 2021. godine, kojom se mijenja Direktiva 2009/103/EZ u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obaveze osiguranja od takve odgovornosti. Takođe, predmet izmjena i dopuna Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju su određena usaglašavanja sa predlozima koje je uputilo Udruženje – Nacionalni biro osiguravača Crne Gore i koje ne predstavljaju usaglašavanje sa prethodno navedenom direktivom već je predlog za ovim izmjenama došao sa tržišta kao potreba za boljim normativnim preciziranjem u cilju primjene najbolje prakse u obaveznim osiguranjima. Planirano je da tekst ovog zakona bude upućen na dalju proceduru do usvajanja u prvoj polovini 2025. godine.

Uzimajući u obzir da je u 2024. godini u cilju usklađivanja sa odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Službeni List Crne Gore” broj 34/24 od 12.04.2024. godine) Agencija bila u obavezi da donese izmjene i dopune 14 podzakonskih akata, Agencija će i u 2025. godini preduzimati sve potrebne aktivnosti u cilju obezbjeđivanja tačnih i preciznih instrukcija vezanih za primjenu propisa nad čijom primjenom vrši nadzor naročito uzimajući u obzir da su usvojene izmjene i dopune propisale nove subjekte nadzora i to sporednog zastupnika, sporednog posrednika i preduzetnika posrednika koji su novina na crnogorskom tržištu osiguranja.

Agencija je u 2024. godini bila član radne grupe za izradu Zakona o finansijskim konglomeratima kojim se u zakon uvodi obavezna dodatna supervizija, odnosno nadzor nad poslovanjem finansijskog konglomerata od strane organa nadležnih za superviziju, odnosno nadzor regulisanih subjekata. Kako je ovim zakonom utvrđena obaveza za nadležne organe da donesu set podzakonskih propisa o dodatnoj superviziji odnosno nadzoru nad finansijskim konglomeratom kojim će biti bliže propisani način obračunavanja adekvatnosti kapitala na nivou finansijskog konglomerata, dodatna supervizija, odnosno nadzor transakcija u okviru grupe i koncentracije rizika u okviru finansijskog konglomerata i smjernice za usklađivanje supervizorskih, odnosno nadzornih praksi koje se odnose na sporazume o saradnji za finansijske konglomerate, Agencija će

u skladu sa propisom u 2025. godini, a nakon usvajanja u skupštinskoj proceduri, donijeti podzakonski akt koji bliže definiše navedeno.

3 NEPOSREDNI NADZOR NAD POSLOVANJEM SUBJEKATA NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

Planiranje i sprovođenje postupaka neposrednih kontrola Agencija zasniva na analizi rizika kojima je izložen ili se procjenjuje da može biti izložen subjekat nadzora u svom poslovanju, a na temelju kontinuiranog posrednog nadzora tržišta osiguranja, ciklusa neposrednih kontrola, prethodnih nalaza neposrednih kontrola, te zahtjeva i informacija dobijenih od drugih nadzornih organa sa kojima Agencija ima zaključene sporazume o saradnji.

U 2025. godini Agencija će sprovoditi postupke neposrednih kontrola poslovanja subjekata nadzora u skladu sa zakonskim obavezama, godišnjim planom neposrednih kontrola i godišnjim operativnim planom rada Agencije, a u slučaju postojanja okolnosti koje ukazuju na neophodnost hitnog sprovođenja neposredne kontrole poslovanja subjekta nadzora, Agencija će sprovoditi i vanredne neposredne kontrole.

Aktivnosti u neposrednom nadzoru društava za osiguranje će biti usmjerene na provjeru: obračuna tehničkih rezervi, preuzimanja rizika u osiguranje, rješavanja odštetnih zahtjeva i postupanja po prigovorima, mjera i radnji koji se preduzimaju radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, te bezbjedonosnih mjera i implementacije poslovnih procesa u IT sistemu. Poseban naglasak će se staviti na provjeru načina pružanja informacija ugovornicima osiguranja i kontrolu sistema upravljanja u društvima za osiguranje u dijelu uspostavljanja i organizacije obaveznih ključnih funkcija, sistema upravljanja rizicima i upravljanja proizvodima osiguranja.

Agencija će sprovoditi i neposredne kontrole poslovanja subjekata koji na crnogorskom tržištu osiguranja obavljaju poslove posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju, sve sa ciljem provjere usklađenosti poslovanja istih sa Zakonom o osiguranju.

Zaposleni u Sektoru za neposredni nadzor će nastaviti sa učešćem u radu kolegijuma nadzornih tijela grupa osiguravača, kojima koordinira austrijski supervizor osiguranja FMA (za Grawe, VIG i Uniqa grupu) i slovenački supervizor osiguranja AZN (za Triglav grupu) kojima prisustvuju predstavnici kako nacionalnih supervizora, tako i krovnog supervizora EU tržišta (EIOPA), a na kojima se prezentiraju pokazatelji konsolidovanog poslovanja osiguravajućih grupa, ključni pokazatelji poslovanja ćerki kompanija, te diskutuje o temama od značaja za poslovanje grupacije na lokalnim tržištima i aktuelnim temama od značaja za superviziju grupa.

4 POSREDNI NADZOR NAD POSLOVANJEM SUBJEKATA NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

Agencija s posebnom pažnjom prati razvoj sistemskih rizika i razvoj poslovanja osiguravajućih društava, kako bi obezbijedila proaktivnu i pravovremenu reakciju u cilju zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, te obezbijedila stabilnost tržišta osiguranja i razvoj djelatnosti osiguranja. U cilju ranog prepoznavanja rizika kojima je sektor osiguranja izložen ili može biti izložen Agencija će u narednom periodu intenzivno sarađivati sa subjektima nadzora, a prvenstveno sa osiguravajućim društvima, te raditi na jačanju transparentne komunikacije s istim.

Nakon što je u 2024. godini pravovremeno sprovedena prethodno planirana automatizacija obrazaca redovnih posrednih kontrola koje čine jedan od ključnih elemenata cjelokupnog nadzornog procesa, te je uspostavljen novi sistem posrednih kontrola, 2025. godina će biti prva zaokružena godina implementacije novih obrazaca, pa će poslužiti za prepoznavanje prostora za dalje unapređenje sistema posrednih kontrola, prepoznavanje eventualnih slabosti sistema, kao i samih obrazaca posrednih kontrola. U 2025. godini, će se nastaviti sa višegodišnjom praksom redovnog posrednog kontrolisanja poslovanja društava za osiguranje i Udruženja – Nacionalni biro osiguravača (u daljem tekstu: „Udruženje“) a na osnovu izvještaja, podataka i obavještenja koje su subjekti nadzora dužni da dostavljaju Agenciji, shodno Zakonu i pravilniku kojim se propisuje sadržina predmetnih izvještaja, obavještenja i drugih podataka, način i rokovi njihovog dostavljanja Agenciji.

Ukoliko se redovnom posrednom kontrolom utvrde nezakonitosti u poslovanju subjekta nadzora, odnosno ukoliko pokazatelji ranog upozorenja ukažu na negativne trendove u poslovanju subjekta nadzora koji mogu uticati na prava osiguranika i drugih korisnika osiguranja, Agencija će nastaviti kontinuitet nadzorne prakse, odnosno, preduzeće mjere u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktom i internom procedurom.

Zaposleni u Sektoru za posredni nadzor će nastaviti sa praksom učestvovanja na redovnim godišnjim sastancima kolegijuma supervizora, u organizaciji austrijskog supervizora osiguranja FMA (za Grawe, VIG i Uniqa grupu) i slovenačkog supervizora osiguranja AZN (za Triglav grupu).

5 ZAŠTITA OSIGURANIKA ODNOSNO KORISNIKA OSIGURANJA

Agencija će nastaviti aktivnosti na vođenju postupaka po prigovorima pravnih i fizičkih na rad društava za osiguranje, Udruženja - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore, društava za posredovanje u osiguranju, sporednih posrednika u osiguranju, preduzetnika - posrednika u osiguranju, društava za zastupanje u osiguranju, sporednog zastupnika u osiguranju, preduzetnika - zastupnika, banaka koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju i agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju, kojima je Agencija izdala odgovarajuće dozvole. Predmetni postupci sprovode se shodno pravilniku kojim se definišu prava i obaveze podnosilaca prigovora i subjekata nadzora na koje se prigovor odnosi, a sprovode se u cilju zaštite i ostvarivanja prava u postupku zaključivanja ugovora o osiguranju ili izvršavanja zaključenog ugovora o osiguranju. Postupak pred Agencijom ne predstavlja obavezan korak prije eventualnog postupka pred Centrom za alternativno rješavanje sporova, a slučaju da postupak medijacije ne bude uspješan, pred nadležnim sudom.

Uzimajući u obzir da se kroz postupak po prigovorima osiguranika štite prava potrošača, Agencija će u 2025. godini posebno nadograditi dosadašnju praksu u cilju zadovoljenja osam osnovnih prava potrošača koja su: pravo na zadovoljenje osnovnih potreba, pravo na bezbjednost, pravo na informisanje, pravo na slobodan izbor, pravo da se čuje glas potrošača, pravo na obeštećenje, pravo na obrazovanje potrošača i pravo na zdravu životnu sredinu. Navedeno će se posebno ogledati kroz pojačanu zaštitu korisnika usluga osiguranja kroz redovne i vanredne, posredne i neposredne kontrole.

Na ovaj način će se ujedno obezbijediti svim zainteresovanim licima pristup većem broju informacija koje za potencijalnog potrošača mogu biti od značaja.

Pravo na informisanje i slobodan izbor Agencija će obezbijediti na način što će objavljivanjem banera u elektrosnoj formi, elektronskih brošura i flajera sa korisnim informacijama, čime se kroz ovakvu vrstu finansijske pismenosti kroz pravo na obrazovanje potrošača dodatno širi svijest o značaju osiguranja građana.

Uzimajući u obzir da Agencija učestvuje u radu Savjeta za zaštitu potrošača, određene obaveze proizilaze i iz članstva u tom Savjetu, u dijelu izvještavanja o podnijetim prigovorima i rezultatima sprovedenih postupaka, kao i u vezi sa izradom strategija i akcionih planova. Na ovaj način će se kroz ispunjenje strategije kroz akcioni plan za 2025. godinu u saradnji sa ostalim organima koji se dominantno bave zaštitom potrošača obezbijediti novi vid zaštite potrošača na kompletniji način.

6 LICENCIRANJE SUBJEKATA NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

U dijelu svojih nadležnosti koje se odnose na postupanje po zahtjevima za izdavanje saglasnosti, odobrenja i dozvola potrebnih za funkcionisanje subjekata na tržištu osiguranja (licenciranje), Agencija postupa shodno odredbama Zakona o osiguranju i podzakonskih akata koji uređuju bliže uslove za izdavanje dozvola za rad društvima za osiguranje, kao i društvima za obavljanje poslova posredovanja ili zastupanja u osiguranju. Uzimajući u obzir da su u aprilu 2024. godine stupile na snagu izmjene i dopune Zakona o osiguranju, na osnovu kojih je došlo do novih izmjena podzakonskih akata kojima su uvedeni novi subjekti nadzora, očekuje se pojačana frekvencija u dijelu licenciranja novih subjekata nadzora kojima će biti potrebna i stručna podrška nakon licenciranja u dijelu otpočinjanja djelatnosti pojavljivanjem na tržištu osiguranja.

U 2025. godini Agencija će nastaviti sa zakonom propisanim licenciranjem i to za:

- sticanje kvalifikovanog učešća (kada se dostiže ili prelazi 10% učešća u društvu za osiguranje), kao i povećanje nivoa tog učešća - kojim se dostiže ili prelazi 20%, 30%, 50% ili njime jedno društvo stiče 100% učešća u kapitalu ili pravu glasa u drugom društvu;
- imenovanje lica koja su članovi organa upravljanja (odbor direktora, izvršni direktor);
- izbor spoljnog revizora;
- izmjene i dopune statuta društva;
- promjenu sjedišta;
- statusne promjene;
- izdavanje ovlašćenja za obavljanje aktuarskih poslova;
- izdavanje ovlašćenja za obavljanje poslova zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju.

Kako je prenos poslova čest u oblastima kao što su ulaganje, informaciono-komunikacione tehnologije, reosiguranje, rješavanje odštetnih zahtjeva i dr., Agencija će nastaviti sa aktivnostima kojima se provjeravaju uslovi pod kojima se pojedini poslovi prenose, kao i da li lica kojima će posao biti povjeren posjeduju odgovarajuća znanja i kvalifikacije za obavljanje tih poslova u skladu sa pravilima struke, te će procijenjivati kapacitete prenosioaca da iskontrolirše prenijeti poslovni proces odnosno aktivnost.

7 ORGANIZACIJA I SPROVOĐENJE STRUČNIH ISPITA

Za 2025. godinu planirane su završne aktivnosti u okviru *drugog ciklusa redovne edukacije za sticanje zvanja ovlašćenog aktuara*, te završne aktivnosti u okviru *vanredne*

obuke i polaganja dijela stručnog ispita za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara. Imajući u vidu prepoznatu potrebu za edukacijom novog aktuarskog kadra u Crnoj Gori, uvažavajući značaj i ulogu aktuarske profesije kako u postojećim regulatornim uslovima, tako i u implementaciji novog regulatornog okvira Solventnost II, te u implementaciji Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja MSFI 17, Agencija je u 2023. godini započela drugi ciklus redovne edukacije za ovlašćene aktuare, dok je u 2024. godini sprovela vanredno priznavanje predmeta u okviru stručnog ispita za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara i započela vanrednu obuku i polaganje dijela stručnog ispita za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara. Predmetne aktivnosti se sprovode u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o uslovima za polaganje, načinu polaganja i programu stručnog ispita za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara. Tokom 2023. i 2024. godine održane su obuke i organizovani su ispitni rokovi za polaganje 15 predmeta koji su sastavni dio stručnog ispita za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara. Za početak 2025. godine, u zavisnosti od uspjeha koji kandidati ostvare na ispitnim rokovima koji se planiraju održati do kraja 2024. godine, planirano je održavanje i trećih ispitnih rokova za predmete za koje se ukaže potreba.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o sadržini i načinu polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju, Agencija će nastaviti sa organizovanjem polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju, koji se polaže za obavljanje poslova:

- posredovanja i zastupanja u osiguranju,
- posredovanja u osiguranju,
- zastupanja u osiguranju.

Predmetni stručni ispit se polaže elektronski, a organizuje se najmanje dva puta godišnje, pri čemu jedan put obavezno do 30. juna.

8 IZVJEŠTAVANJE I ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA OSIGURANJA

Na temelju digitalizovanog procesa redovnog nadzornog izvještavanja za sve subjekte nadzora i uvođenja softverskog rješenja za prikupljanje i obradu nadzornih izvještaja Agencija će i u 2025. godini nastaviti razvojne aktivnosti u domenu izvještavanja i istraživanja tržišta osiguranja. U ovom domenu planirane su aktivnosti na uspostavljanju novih modula za automatizovanu razmjenu podataka sa eksternim registrima na Informacionom sistemu, čime će se obezbijediti dalje povećanje kvaliteta podataka Agencije.

U skladu sa Sporazumom zaključenim sa Centralnom bankom Crne Gore, Agencija će razviti izvještajne obrasce u okviru Informacionog sistema Agencije, koji će omogućiti

prikupljanje podataka društava za osiguranje digitalnim putem, uz obradu i pripremu za potrebe Centralne banke Crne Gore, a u cilju proizvodnje statističkih finansijskih računa, u skladu sa metodologijom Evropskog sistema računa - ESA 2010.

Planirane razvojne aktivnosti u 2025. godini, u oblasti izvještavanja i istraživanja tržišta, će biti usmjerene na dalju optimizaciju poslovnih procesa u domenu prikupljanja, validacije i obrade nadzornih podataka i generisanja nadzornih izvještaja, sa ciljem daljeg povećanja efikasnosti u korišćenju ograničenih resursa i unaprijeđenog upravljanja rizicima koji su relevantni za poslovne procese u ovom domenu. Unaprijeđenjem poslovnih procesa u oblasti izvještavanja i istraživanja tržišta osiguranja, planirano je dalje unaprijeđenje nivoa kvaliteta i pouzdanosti procesa upravljanja bazama nadzornih podataka.

Agencija će i u 2025. godini sprovoditi redovne aktivnosti na prikupljanju, klasifikaciji, obradi i analizi statističkih i finansijskih podataka koje društva za osiguranje, društva za posredovanje, odnosno za zastupanje u osiguranju i ostali subjekti na tržištu osiguranja u okviru redovnog nadzornog izvještavanja dostavljaju Agenciji. Na osnovu prikupljenih nadzornih podataka i izvještaja, Agencija će obavljati redovne aktivnosti na pripremi mjesečnih i kvartalnih analiza tržišta osiguranja sa relevantnim informacijama i pokazateljima poslovanja društava za osiguranja i stanja i trendova na tržištu osiguranja u skladu sa utvrđenim nadzornim prioritetima i trendovima na tržištu osiguranja, uz obuhvat relevantnih područja za sprovođenje ciljnih istraživanja.

U skladu sa zakonskim obavezama, Agencija će pripremati i objavljivati mjesečne i kvartalne izvještaje o tržištu osiguranja u xls. formatu, sa relevantnim podacima i pokazateljima poslovanja subjekata nadzora. Takođe, u skladu sa obavezama propisanim Zakonom o osiguranju, Agencija će pripremiti i objaviti Godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja Crne Gore za 2024. godinu, koji će obuhvatiti analizu najznačajnijih trendova, pokazatelja stanja na tržištu osiguranja, podatke i pokazatelje poslovanja društava za osiguranje, kao i druge informacije od značaja za ocjenu stanja na tržištu osiguranja. U skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu, Agencija će sprovoditi aktivnosti na prikupljanju kvartalnih i godišnjih finansijskih izvještaja društava za osiguranje i objavljivanju izvještaja na internet stranici Agencije.

Agencija će sprovoditi kontinuirane aktivnosti u djelokrugu nadležnosti definisanih Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost ("Sl. list CG" br. 44/10), kroz učešće u radu Savjeta za finansijsku stabilnost i stručnih tijela uspostavljenih u cilju ispunjavanja zakonskih nadležnosti, sa ciljem očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Crne Gore. Takođe, u ovom domenu Agencija će sprovoditi kontinuirane aktivnosti koje obuhvataju prikupljanje, analizu i pripremu mjesečnih i kvartalnih izvještaja o statističkim podacima

tržišta osiguranja, u skladu sa obavezama iz Zakona o Savjetu za finansijsku stabilnost i prateće podzakonske regulative.

9 RAZVOJ STRUČNIH I INFRASTRUKTURNIH KAPACITETA

Agencija će u 2025. godini nastaviti sa aktivnostima na razvoju i daljem unaprjeđenju stručnih kapaciteta zaposlenih sa fokusom na primjenu zahtjeva iz EU regulative osiguranja, prije svega Direktive Solventnost II i pripreme za primjenu Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja MSFI 17 koji se odnosi na ugovore o osiguranju, koji će imati izuzetno značajan uticaj na poslovanje društava za osiguanje kao i na cjelokupno tržište osiguranja.

Procesi koje je Agencija započela prethodnih godina, a koji su rezultirali značajnim unapređenjem kvaliteta i kapaciteta IT infrastrukture, nastaviće se i u 2025. godini. Agencija će u 2025. godini uložiti značajna sredstva na kontinuirano održavanje i unapređenje informacionog sistema, koji je u upotrebi od juna 2021. godine, a u cilju njegovog stabilnog i neprekidnog rada i daljeg prilagođavanja potrebama Agencije. Kao i prethodnih godina, tako će i u 2025. godini Agencija posebnu pažnju posvetiti rizicima u domenu bezbjednosti informacija, uključujući sajber rizik, kao i rizicima u domenu upravljanja kontinuitetom poslovanja. Uvođenjem alternativne lokacije za oporavak poslovnih procesa (DR) u slučaju neupotrebljivosti primarne lokacije, obezbjeđuje se ključna infrastruktura za upravljanje rizikom kontinuteta poslovanja Agencije, te će fokus aktivnosti u 2025. godini biti uspostavljanje adekvatnog okvira za upravljanje rizicima poslovanja u ovom domenu.

U skladu sa Politikom informacione bezbjednosti i prepoznatim rizima poslovanja, Agencija će kontinuirano sprovoditi aktivnosti na daljem unaprjeđenju zaštite podataka i povećanju otpornosti informacionog sistema Agencije na neovlašćeni pristup ili upotrebu podataka. Takođe, u 2025. godini biće nastavljene aktivnosti na podizanju svijesti o bezbjednosti informacija, kroz uvođenje novih ili poboljšanje postojećih bezbjednosnih mjera i procedura, u cilju primjene najbolje prakse u ovoj oblasti. Agencija je prepoznala potrebu za kontinuiranom edukacijom menadžmenta i zaposlenih u organizacionim jedinicama koje su izložene informacionim rizicima, u cilju adekvatnog upravljanja najvažnijim rizicima cyber i informacione bezbijednosti.

U okviru razvojnih aktivnosti Agencija će nastaviti aktivnosti na pripremi i relizaciji EU projekta *IPA 2024-2027* kojim je predviđeno uspostavljanje novih elektronskih servisa za građane, kao i povećanje kvaliteta podataka kroz automatizovanu razmjenu podataka sa eksternim registrima. U ovom domenu posebna pažnja će biti posvećena i razvoju

kapaciteta u domenu nadzora nad IT i sajber rizicima koji imaju sve veći uticaj na djelatnost osiguranja, i koji prate ubrzanu tehnološku transformaciju finansijskog sektora.

10 SARADNJA

Agencija će i u 2025. godini obavljati intezivne aktivnosti i stručne poslove u cilju nastavka i daljeg unaprjeđenja saradnje, prije svega u oblasti djelatnosti osiguranja, finansijskih tržišta i evropskih integracija.

Aktivnosti u okviru međunarodne saradnje će posebno biti usmjerene na pripremu i sprovođenje projekata za obezbijedjivanje tehničke pomoći, neophodnih za dalji razvoj supervizorskih kapaciteta i regulatornog okvira u skladu sa zahtjevima izuzetno složene regulative Evropske unije za oblast osiguranja, a shodno obavezama koje je Agencija preuzela u procesu pristupanja EU. U tom smislu, Agencija će nastaviti aktivnosti u domenu evropskih integracija Crne Gore i kroz članstvo njenih zaposlenih na nivou ekspertsko-rukovodnog kadra u pregovaračkim radnim grupama za pregovaračka poglavlja 4, 9 i 17. U ovom domenu, sprovođenje se aktivnosti na ispunjenju obaveza i završnih mjerila iz pregovaračkih poglavlja u domenu usklađivanja zakonskog i podzakonskog okvira u sektoru osiguranja i u domenu razvoja stručnih kapaciteta u cilju pune primjene tekovine Evropske Unije, sa inteziviranim aktivnostima u cilju zatvaranja pregovaračkih poglavlja u najkraćem mogućem roku. Takođe Agencija će imati aktivnu ulogu u radu koordinacionih struktura i u aktivnostima koje se sprovode u vezi sa ispunjenjem ugovornih obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Prioritetne aktivnosti se odnose na pripremu projektne dokumentacije i sprovođenje dva projekta koja je Agencija kandidovala u okviru instrumenta predpristupne pomoći EU, IPA III (2024-2027), a koji se odnose na obezbijedjivanje tehničke pomoći i podrške za dajlu izgradnju stručnih kapaciteta. U ovom domenu planiran je nastavak intenzivne saradnje sa međunarodnim institucijama, prije svega sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori i drugim institucijama Evropske unije.

Na međunarodnom nivou, Agencija će nastaviti dobru praksu kontinuirane saradnje sa međunarodnim udruženjima, prije svega Međunarodnim udruženjem supervizora osiguranja (IAIS) i Evropskim nadzornim tijelom za nadzor osiguranja i penzija – EIOPA, putem učešća na regionalnim i međunarodnim stručnim skupovima i inicijativama. Takođe, Agencija će nastaviti aktivnosti usmjerene na dalji razvoj bilateralne i multilateralne saradnje sa nadzornim organima sa kojima Agencija ima zaključene sporazume o razumijevanju i saradnji.

Agencija će kontinuirano sprovoditi aktivnosti u domenu saradnje sa inostranim nadzornim organima tržišta osiguranja, međunarodnim i regionalnim stručnim tijelima i udruženjima, kao i sa organizacijama i institucijama u Crnoj Gori. U ovom domenu, Agencija će nastaviti aktivnosti savjetovanja, razmjene iskustava i informacija, kao i upoznavanja sa najboljim praksama iz domena supervizije tržišta osiguranja. Takođe, Agencija će u 2025. godini nastaviti saradnju i sa udruženjima osiguravajućih društava, kako na domaćem, tako i na međunarodnom nivou.

U 2025. godini Agencija će nastaviti saradnju sa Vladom Crne Gore, Ministarstvom finansija, Ministarstvom evropskih poslova, Centralnom bankom Crne Gore, Komisijom za tržište kapitala i drugim institucijama na implementaciji strateških zajedničkih inicijativa i projekata i na pripremi strateških dokumenata u domenu ekonomske politike, finansijskog sektora i Evropskih integracija.

11 AKTIVNOSTI NA PRIPREMI TRŽIŠTA OSIGURANJA ZA PRIMJENU MSFI 17

Agenciju i tržište osiguranja od 1. januara 2026. godine očekuje i odgođeni početak primjene Međunarodnog standarda finasijskog izvještavanja (MSFI) 17 (Ugovori o osiguranju) zajedno sa MSFI 9 – Finansijski instrumenti. Naročito zahtjevan i kompleksan predstavlja MSFI 17 kojem je cilj podizanje objektivnosti kroz dosljedno i usklađeno prikazivanje prihoda iz ugovora o osiguranju, međusobne uporedivosti i razumljivosti te transparentnosti finasijskog vrednovanja i izvještavanja. MSFI 17 se zasniva na tržišno-konzistentnom i na rizicima zasnovanom mjerenju obaveza iz ugovora o osiguranju koje objektivnije prikazuje ekonomsku stvarnost, a svim zainteresovanim stranama daje potrebni nivo uvida u poslovni model osiguravača, njegovu izloženost rizicima i poslovni rezultat. O složenosti ovog standarda govori i činjenica da je početak primjene odgađan i u samoj EU gdje je počeo da se primjenjuje od 01. 01. 2023. godine, a prvi utisci naših partnerskih supervizora osiguranja iz Slovenije i Hrvatske govore da su najveći izazov u prvoj fazi primjene bili zahtjevi koje standard postavlja u vezi sa kvalitetom podataka, kao i prilagođavanje zakonskog odnosno podzakonskog okvira osiguranja. Standard uvodi različite metodološke promjene kao što su diskontovanje, mjerenje ugovora o osiguranju prema očekivanim budućim tokovima novca, prilagođavanje za rizik, načini utvrđivanja granica ugovora o osiguranju, priznavanje ugovorene margine, te uvođenje jedinstvenog računovodstvenog modela kod životnih osiguranja.

Agencija zajedno sa osiguravajućim društvima, Crnogorskim aktuarskim društvom i Nacionalnim biroom osiguravača Crne Gore nastavlja već započete aktivnosti Radne grupe za MSFI 17 i u 2025. godini, pa će u tom smislu ostaviti na raspolaganju svoje prostorije i ostale resurse u cilju održavanja sastanaka sve četiri podgrupe Radne grupe.

U 2025. godini će sve četiri podgrupe imati značajne aktivnosti (Podgrupa 1 - tehnički aspekti neživotnih osiguranja uključujući i reosiguranje; Podgrupa 2 - tehnički aspekti životnih osiguranja uključujući i reosiguranje; Podgrupa 3 - računovodstvena pitanja; Podgrupa 4 - statistika i izvještavanje). Sve podgrupe imaju rukovodioce, zamjenike rukovodica i članove, koje svoj rad koordinišu sa predsjednikom Radne grupe i Upravljačkim odborom cijelog procesa. Djelovanje Radne grupe je će biti fokusirano na razmjenu znanja i iskustava budući da MSFI 17, kao standard zasnovan na načelima, ostavlja mogućnost različitih interpretacija pojedinih stavki zavisno od osiguravajućeg portfelja i načina poslovanja društva. Zadatak Radne grupe je sveobuhvatna i temeljna analiza internih kapaciteta sa predlogom daljih koraka za punu i efikasnu primjenu odredbi MSFI 17 kroz unaprijed definisani vremenski okvir.

12 SPROVOĐENJE MAPE PUTA ZA INTEGRISANJE AKCIJA ZA KLIMATSKE PROMJENE U AKTIVNOSTI SEKTORA OSIGURANJA U CRNOJ GORI

Agencija za nadzor osiguranja je 09. jula 2024. godine, a na temelju projektne saradnje sa UNDP-em u Crnoj Gori, organizovala okrugli sto i predstavila javnosti Mapu puta za integrisanje akcija za klimatske promjene u aktivnosti crnogorskog sektora osiguranja. Mapa puta je pripremljena od strane odabranog eksperta, a u koordinaciji i saradnji sa Agencijom, te na osnovi podataka dobijenih od strane društava za neživotno osiguranje, Ministarstva finansija, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstva unutrašnjih poslova i Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore.

Mapa puta je imala za cilj ponuditi odgovore na sljedeća pitanja:

- Kako crnogorski osiguravači mogu implementirati lokalno osmišljene niskougledne politike i strategije u svoje poslovne prakse s ciljem stvaranja djelotvornog mehanizma za ublažavanje klimatskih promjena?
- Na koji način crnogorski sektor osiguranja može integrisati različite sudionike u nove razvojne modele zasnovane na ESG principima?
- Kako Agencija može pomoći Vladi Crne Gore u osmišljavanju odgovarajućih politika i zakonskih rješenja s ciljem omogućavanja većeg doprinosa osiguranja u ublažavanju rizika povezanih s klimatskim promjenama?

Predstavljena Mapa puta je ponudila sljedeće konkretne preporuke:

- Unaprijediti analitiku klimatskih podataka;
- Razviti nacionalnu strategiju i pravni okvir za ublažavanje finansijskih posljedica uzrokovanih klimatskim promjenama;

- Formulirati sveobuhvatne ESG smjernice za sektor osiguranja;
- Stvoriti osiguravajuće pulove za osiguranje poljoprivrede i osiguranje imovine od prirodnih nepogoda;
- Razviti obrazovne kampanje za podizanje svijesti o osiguranju.

Na osnovi predloženih preporuka od strane eksperta, Agencija će u 2025. godini pokušati preko projektne saradnje organizovati studijske posjete u nekoliko predloženih evropskih zemalja kako bi prikupila uporedna iskustva o nacionalnim strategijama i pravnim okvirima za djelatnost osiguranja za ublažavanje finansijskih posljedica uzrokovanih klimatskim promjenama.

13 FINANSIJSKA PISMENOSTI I KOMUNIKACIONA STRATEGIJA SEKTORA OSIGURANJA

Agencija će u 2025. godini nastaviti sa aktivnostima iz domena razvoja finansijske pismenosti korisnika usluga osiguranja i raznih ciljnih grupa, te šire javnosti. Predmetne aktivnosti uključuju različite oblike kontinuirane edukacije, kroz različite kanale za sprovođenje finansijske edukacije, a sve sa ciljem jačanja svijesti o koristima i rizicima proizvoda osiguranja, te razvoja finansijske pismenosti korisnika usluga osiguranja i šire javnosti. Planirano će se, između ostalog, postići objavama različitih publikacija, izvještaja i edukativnih tekstova na internet stranici Agencije i nalogu Agencije na društvenoj mreži LinkedIn, održavanjem različitih događaja i manifestacija ciljnim grupama kako bi se iste što bolje upoznale sa potencijalnim rizicima kojima mogu biti izloženi pojedinci, odnosno društvo, obilježjima proizvoda osiguranja, te ulogom i nadležnostima Agencije. Navedene aktivnosti su zasnovane na prioritetima razvoja i strateškim ciljevima *Programa razvoja finansijske edukacije u Crnoj Gori 2023-2027*, koji je Savjet za finansijsku stabilnost usvojio u julu 2022. godine.

Agencija će aktivno učestvovati u radu *Nacionalnog komiteta za razvoj finansijske edukacije*, kao privremenog radnog tijela Savjeta za finansijsku stabilnost čiji su članovi ministar finansija, ministar prosvjete, guverner Centralne banke Crne Gore, predsjednik Savjeta Agencije za nadzor osiguranja i predsjednik Komisije za tržište kapitala. Takođe, Agencija će nastaviti sa učešćem u radu *Operativnog radnog tima Nacionalnog komiteta za razvoj finansijske edukacije*. U saradnji sa ostalim institucijama koje su uključene u predmetni projekat razvoja finansijske edukacije u Crnoj Gori, Agencija će raditi na pripremi i sprovođenju *Akcionog plana razvoja finansijske edukacije za 2025. godinu*, pripremi *Izveštaja o realizovanim aktivnostima iz Akcionog plana razvoja finansijske edukacije za 2024. godinu*, te izradi *Akcionog plana razvoja finansijske edukacije za 2026. godinu*.

U 2024. godini Agencija je, u saradnji sa Udruženjem - Nacionalni biro osiguravača, pripremila dokument *Razvojna komunikacija sektora osiguranja u Crnoj Gori 2024-2027 - Strateške smjernice*. Predmetni dokument definiše metode, kanale komunikacije, alate, ciljne grupe, poruke te modele evaluacije kako bi se postigao postavljeni cilj jačanja kulture osiguranja i podizanja svijesti o važnosti osiguranja. Period sprovođenja predmetne komunikacione strategije obuhvata razdoblje od 2024. do 2027. godine. U 2025. godini će se raditi na pripremi, te realizaciji detaljnog akcionog plana.

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

**FINANSIJSKI PLAN
AGENCIJE ZA NADZOR OSIGURANJA
ZA 2025. GODINU**

SADRŽAJ

1. UVODNE NAPOMENE.....	3
2. OSNOVNI PODACI O AGENCIJI I NADLEŽNOSTI AGENCIJE	4
3. POLAZNE PRETPOSTAVKE U PLANIRANJU	5
4. ANGAŽOVANJE LJUDSKIH I INFRASTRUKTURNIH RESURSA.....	6
5. IZVORI FINANSIRANJA AGENCIJE.....	7
6. STRUKTURA PRIHODA.....	8
7. STRUKTURA RASHODA.....	9

1. UVODNE NAPOMENE

Finansijski plan Agencije za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija) sadrži pregled strukture planiranih prihoda i rashoda Agencije za 2025. godinu (u daljem tekstu: Finansijski plan). Članom 185 stav 1 tačka 4 Zakona o osiguranju ("Sl. list RCG" br. 78/06, 19/07, "Sl. list CG" br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16, 146/21 i 034/24) i članom 44 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list Crne Gore", br. 078/18 od 04.12.2018, 070/21 od 25.06.2021, 052/22 od 13.05.2022.) propisano je da Savjet Agencije za nadzor osiguranja donosi godišnji program rada i finansijski plan.

Prihodi Agencije se ostvaruju u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06, 19/07 i „Sl. list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13 , 55/16, 146/21 i 034/24, u daljem tekstu: Zakon) od naknada koje plaćaju društva za osiguranje i drugih naknada u skladu sa Odlukom o naknadama Agencije za nadzor osiguranja ("Službeni list Crne Gore", br. 026/15 od 26.05.2015, 038/15 od 17.07.2015, 129/22 od 25.11.2022, 099/23 od 03.11.2023).

Pretpostavke na kojima se zasniva Finansijski plan su aktivnosti i prioriteta u radu Agencije u narednoj godini, koje su definisane Programom rada Agencije za 2025. godinu, kao i procjena resursa koji omogućavaju efikasno izvršavanje poslova iz djelokruga nadležnosti Agencije. Pored navedenog, uticaj na Finansijski plan imaju i rastuće obaveze i složenost poslova Agencije koje proizilaze iz transponovanja i primjene izuzetno složene regulative Evropske unije za oblast osiguranja koja se u kontinuitetu mijenja. Shodno navedenom, preuzete obaveze za usklađivanje nadzornog okvira i nadzorne prakse u Agenciji sa EU regulativom, zahtijevaju nastavak aktivnosti na obezbjeđivanju adekvatnih obuka zaposlenih. Aktivnosti Agencije u ovom domenu planiraju se na godišnjem nivou i sprovode se u kontinuitetu sa ciljem stvaranja uslova za ispunjavanje završnih mjerila svih pregovaračkih poglavlja u kojim Agencija uzima aktivno učešće.

Visoko mjesto u prioritetima Agencije u narednoj godini imaju i aktivnosti u domenu međunarodne saradnje i aktivnosti koje imaju za cilj jačanje finansijske pismenosti odnosno kulture osiguranja. Uticaj na Finansijski plan imaju i razvojne aktivnosti, koje su sprovedene u prethodnom periodu, kroz unapjeđenje digitalizacije redovnog nadzornog izvještavanja i mogućnosti informacionog sistema za prikupljanje, obradu i analizu nadzornih podataka. Dostizanje novih standarda u ovom domenu, istovremeno nameće potrebu za obezbjeđivanjem kontinuiranih ulaganja u ovaj segment poslovanja kao i u prateću tehnološku infrastrukturu, kako bi se obezbijedilo adekvatno upravljanje informacionim sistemom Agencije.

Planiranje rashoda Agencije je izvršeno uz dosljedno poštovanje principa efikasnog i efektivnog korišćenja svih resursa Agencije.

Ovaj Finansijski plan Agencije donešen je na 415. sjednici Savjeta Agencije, održanoj 26. septembra 2024. godine.

2. OSNOVNI PODACI O AGENCIJI I NADLEŽNOSTI AGENCIJE

Agencija za nadzor osiguranja Crne Gore (u daljem tekstu: Agencija) osnovana je u skladu sa Zakonom o osiguranju Sl. list RCG", br. 078/06, 019/07, Sl. list CG", br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16, 146/21 i 034/24 od 12.04.2024.) u daljem tekstu: Zakon), sa ciljem obezbjeđenja adekvatne zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, stabilnosti i podsticanja razvoja djelatnosti osiguranja zasnovanih na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

Osnivač Agencije je Crna Gora, a prava osnivača u ime Crne Gore vrši Savjet Agencije u skladu sa Zakonom. Agencija je samostalna u vršenju poslova iz svog djelokruga. Sjedište Agencije je u Podgorici.

U vršenju nadležnosti, Agencija su povjereni sljedeći poslovi, utvrđeni članom 177 Zakona:

- 1) izdavanje dozvola za obavljanje poslova osiguranja, reosiguranja i saosiguranja, posredovanja i zastupanja i drugih poslova neposredno povezanih sa poslovima osiguranja;
- 2) saglasnosti na akte i radnje utvrđene ovim zakonom;
- 3) nadzor nad obavljanjem djelatnosti osiguranja;
- 4) donošenje akata propisanih Zakonom;
- 5) donošenje smjernica i uputstava u vezi sa primjenom dobrih poslovnih običaja u djelatnosti osiguranja i sačinjavanjem pojedinačnih akata poslovne politike društava za osiguranje;
- 6) vođenje registara u skladu sa Zakonom;
- 7) razmatranje prigovora i žalbe osiguranika i drugih korisnika osiguranja;
- 8) saradnja sa drugim nadzornim organima u zemlji i inostranstvu;
- 9) davanje inicijativa za uređivanje pitanja iz oblasti osiguranja;
- 10) drugi poslovi utvrđeni Zakonom.

U vršenju svojih nadležnosti Agencija primjenjuje sljedeća načela:

- ravnopravnost svih subjekata na tržištu osiguranja u Crnoj Gori;
- transparentnost u vršenju nadzora;
- efikasnost i efektivnost u poslovanju.

3. POLAZNE PRETPOSTAVKE U PLANIRANJU

Kao polazna osnova za pojedinačno utvrđene pozicije u Finansijskom planu Agencije korišćene su projekcije prihoda za 2025. godinu, kao i nadležnosti, obaveze i prioriteti koji su utvrđeni Programom rada Agencije za 2025. godinu. Planiranje je izvršeno procjenom neophodnih resursa na osnovu pretpostavki efikasnog izvršavanja svih nadležnosti Agencije te aktivnosti planiranih Programom rada za 2025. godinu.

Značajan uticaj na planiranje Agencije za 2025. godinu imaju i aktivnosti koje imaju za cilj jačanje finansijske pismenosti odnosno promocije kulture osiguranja. Takođe, postignuta unaprjeđenja poslovnih procesa kroz digitalizaciju redovnog nadzornog izvještavanja, nameću potrebu za kontinuiranim ulaganjima u cilju adekvatnog upravljanja informacionim sistemom Agencije i nastavka razvojnih aktivnosti primjenom informaciono-komunikacionih tehnologija.

Osnovni prioriteti i pretpostavke koji će opredjeljujuće uticati na rad Agencije u 2025. godini i koji su korišćeni kao polazna osnova u finansijskom planiranju za narednu godinu obuhvataju naročito sljedeće:

- rastuće odgovornosti i buduće obaveze Agencije kao nadzornog tijela koje proističu iz primjene kompleksnih EU direktiva koje uređuju ili se odnose na djelatnost osiguranja, kao i obavezujućih delegiranih akata, tehničkih standarda implementacije i novih smjernica supervizije koje donosi Evropsko tijelo za oblast osiguranja i penzija (EIOPA);
- sprovođenje relevantnih aktivnosti na obezbjeđivanju razvoja stručnih kapaciteta kroz obuke i edukaciju stručnih kadrova u Agenciji;
- nastavak razvojnih aktivnosti u primjeni informaciono-komunikacionih tehnologija i obezbjeđivanje adekvatnog upravljanja informacionim sistemom Agencije;
- unaprjeđivanje saradnje sa inostranim nadzornim tijelima na tržištima osiguranja i finansijskim tržištima, Evropskim tijelom za oblast osiguranja u i penzija (EIOPA), stručnim tijelima i udruženjima (IAIS), međunarodnim organizacijama i institucijama finansijskog tržišta u Crnoj Gori;

-
- sprovođenje aktivnosti koje će imati za cilj promociju finansijske pismenosti odnosno kulture osiguranja;
 - sprovođenje drugih aktivnosti planiranih programom rada Agencije za 2025. godinu,

4. ANGAŽOVANJE LJUDSKIH I INFRASTRUKTURNIH RESURSA

Nivo planiranih finansijskih sredstava za angažovanje ljudskih resursa koji će odgovoriti poslovnim potrebama Agencije, utvrđen je u skladu sa kriterijumom kvalitetnog izvršavanja zakonom povjerenih nadležnosti, narastajućih obaveza i svih aktivnosti predviđenih Programom rada za 2025. godinu.

U skladu sa navedenim, Agencija je i u 2025. godini planirala sredstva koja se odnose na profesionalno usavršavanje zaposlenih putem obuka, seminara i konferencija u oblastima koje su od značaja za kvalitetno vršenje zakonom povjerenih nadležnosti. Poseban akcenat i u narednoj godini će biti na jačanju kapaciteta zaposlenih u dijelu primjene EU direktiva, kao i obavezujućih delegiranih akata, tehničkih standarda implementacije, te novih nadzornih smjernica i međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, sa posebnim fokusom na primjenu zahtjeva iz EU Direktive Solventnost II i EU Direktive IDD, te Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja - MSFI 17 (Ugovori o osiguranju). Takođe, planirana su sredstva za usavršavanje zaposlenih u upravljanju rizicima klimatskih promjena i prirodnih katastrofa, aktuarskih znanja, savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija, sprječavanju pranja novca i finansiranju terorizma, zaštite podataka o ličnosti i drugih oblasti od značaja za rad Agencije.

Procesi koje je Agencija započela prethodnih godina a koji su rezultirali značajnim unapređenjem kvaliteta i kapaciteta IT infrastrukture nastaviće se i u 2025. godini. Agencija će u 2025. godini uložiti sredstva usmjerena na dalji razvoj poslovnih procesa, kontinuirano održavanje i unapređenje softverskog rješenja, a u cilju obezbjeđivanja adekvatnog upravljanja informacionim sistemom Agencije. Kao i prethodnih godina, tako će i u 2025. godini Agencija obezbijediti resurse za upravljanjem rizicima bezbjednosti informacija, uključujući sajber rizik, kao i rizicima u domenu upravljanja kontinuitetom poslovanja.

5. IZVORI FINANSIRANJA AGENCIJE

Izvori finansiranja Agencije propisani su članom 175 Zakona i Odlukom o naknadama Agencije za nadzor osiguranja:

- sredstva koja izdvajaju društva za osiguranje u visini 0,99% bruto premije iz prethodne godine, kao naknadu za vršenje nadzora;
- naknade za izdavanje dozvola, odobrenja, saglasnosti i ovlašćenja utvrđenih Zakonom, kao i posebna naknada koju društva za osiguranje plaćaju u slučajevima izrečenih mjera nadzora;
- posebne naknade koje plaćaju društva za osiguranje u slučaju kada im je zbog nepravilnosti i nezakonitosti u poslovanju izrečena mjera nadzora.

Shodno Zakonu, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, djelovi stranih društava za osiguranje-podružnice kojima Agencija izda dozvolu, plaćaju redovnu godišnju naknadu za vršenje nadzora.

Naknade za izdavanje dozvola, odobrenja, saglasnosti i ovlašćenja, kao i druge naknade plaćaju učesnici na tržištu osiguranja, naročito prilikom sprovođenja sljedećih procedura:

- izdavanja dozvola za rad subjektima nadzora;
- davanja saglasnosti i odobrenja: na promjenu naziva i sjedišta društva za osiguranje; za sticanje i povećavanje kvalifikovanog učešća u društvu za osiguranje; na statut društva za osiguranje; za osnivanje organizacionih djelova društva za osiguranje; za statusne promjene (podjele, spajanja ili pripajanja); na imenovanje članova odbora direktora ili izvršnog direktora društva za osiguranje; fizičkom licu za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju; fizičkom licu za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju; za prenos portfelja osiguranja; na izbor spoljnog revizora društva za osiguranje; za obavljanje aktuarskih poslova i dr.;
- priprema i organizovanja polaganja stručnog ispita i sticanja zvanja ovlašćenog posrednika, odnosno zastupnika u osiguranju, kao i prilikom priznavanja zvanja ovlašćenog zastupnika, odnosno posrednika u osiguranju;
- upisa u registre Agencije i izdavanja ostalih akata Agencije (mišljenja, izvoda iz registra, prepisa).

U skladu sa Zakonom, vrsta, visina, način obračuna i plaćanja naknada Agenciji su utvrđeni Odlukom o naknadama Agencije za nadzor osiguranja ("Sl. list CG", br. 26/15, 38/15, 129/22 i 99/23).

6. STRUKTURA PRIHODA

Prilikom planiranja tržišne premije, 2023. i 2024. godina predstavljaju osnov za obračun prihoda u 2025. godini, a u obzir su uzeti sljedeći podaci i projekcije:

- Bruto fakturisana premija ostvarena na tržištu osiguranja u 2023. godini iznosi 119,5 mil. EUR;
- Procjena bruto fakturisane premije za 2024. godinu. Procjena je izvršena na osnovu preliminarnih podataka o iznosu bruto fakturisane premije za osam mjeseci 2024. godine, u iznosu od 92.3 mil. EUR¹.

Procjena iznosa premije zasniva se na preliminarnim podacima i na pretpostavci da će bruto fakturisana premija na tržištu osiguranja do kraja 2024. godine nastaviti trend prosječnog rasta iz perioda od prvih osam mjeseci 2024. godine, u odnosu na uporedni period 2023. godine, odnosno da će bruto fakturisana premija na tržištu osiguranja u 2024. godini iznositi 135,1 mil. EUR.

Na osnovu navedenih pretpostavki i prema metodologiji za obračun visine naknada Agencije, propisanoj Odlukom o naknadama Agencije za nadzor osiguranja (Sl. list Crne Gore, br. 26/15, 38/15, 129/22 i 99/23), izvršena je procjena prihoda Agencije u 2025. godini, tako da su po osnovu godišnje naknade za vršenje nadzora planirani prihodi u iznosu od **1.337.034 EUR**.

Prilikom planiranja prihoda uzete su u obzir i procjene prihoda od ostalih naknada, na osnovu sagledavanja obima aktivnosti ostvarenih prihoda u 2023. i 2024. godini, prema kojima su projektovani prihodi po navedenim osnovima u ukupnom iznosu od **60.000 EUR**.

Planirani su i prihodi po osnovu programa edukacije za sticanje zvanja ovlaštenog aktuara u iznosu od **1.600 EUR**.

¹ Izvor: Preliminarni podaci dostavljeni Agenciji o iznosu bruto fakturisane premije na tržištu osiguranja u Crnoj Gori, za period od prvih osam mjeseci 2024. godine.

Tabela 1: Struktura planiranih prihoda za period 01. 01. – 31. 12. 2025. godine

PLANIRANI PRIHODI U 2025. GODINI	Iznos (EUR)
NAKNADA ZA VRŠENJE NADZORA 0,99% od ukupne fakturisane bruto premije	1.337.034
PRIHODI PO OSNOVU PROGRAMA EDUKACIJE ZA STICANJE ZVANJA OVLAŠĆENOG AKTUARA	1.600
OSTALI PRIHODI - Naknade za otklanjanje nepravilnosti i nezakonitosti - Naknade za dozvole za rad - Naknade za davanje saglasnosti i odobrenja - Naknade za polaganje stručnih ispita - Ostali prihodi	60.000
UKUPNO	1.398.634

7. STRUKTURA RASHODA

Plan rashoda Agencije za 2025. godinu zasnovan je na realno procijenjenim troškovima obavljanja aktivnosti i funkcionisanja Agencije, u skladu sa Programom rada Agencije za 2025. godinu, kao i potrebnih resursa, neophodnih za efikasno i produktivno izvršavanje zakonom povjerenih nadležnosti.

U okviru planiranih sredstava za finansiranje rada i realizaciju obaveza Agencije u narednoj godini, pojedinačne kategorije rashoda planirane su na osnovu podataka o ostvarenim rashodima u prethodnoj godini, uz procjenu efekata inflacije i inflatornih očekivanja i uz primjenu načela efikasnosti i efektivnosti i prema nivou redovnih aktivnosti i pretpostavke racionalnog raspolaganja sredstvima, uz korigovanje za očekivani nivo promjena za 2025. godinu.

Tekući rashodi planirani su u iznosu od **1.396.623 EUR** i sadrže troškove za bruto zarade i naknade zarada, ostala lična primanja, službena putovanja, edukaciju, materijal i usluge, tekuće održavanje osnovnih sredstava i opreme, trošak amortizacije i ostale redovne rashode. Izdaci za bruto zarade zaposlenih planirani su u iznosu od **807.478 EUR** i odnose se na trošak neto zarada zaposlenih, kao i na troškove za iznos poreza i doprinosa, toplog obroka i regresa za zaposlene u skladu sa primjenjivim zakonskim propisima.

Sredstva u iznosu od **95.000 EUR** planirana su za troškove službenih putovanja. Rashodi za materijal i usluge planirani su u iznosu od **296.200 EUR** i odnose se na sve kategorije materijalnih troškova uključujući troškove kancelarijskog i potrošnog materijala,

električne energije, telefonskih i poštanskih usluga, usluga održavanja osnovnih sredstava i opreme, održavanja i razvoja softvera i softverskih licenci, reprezentacije, troškove premije osiguranja, troškove edukacije, stručnih i promotivnih aktivnosti kao i eksternih usluga (revizorske usluge, konsultantske usluge, usluge prevođenja, i sl.).

Trošak članarina u međunarodnim organizacijama u iznosu od **23.000 EUR** odnosi se na članstvo Agencije u Međunarodnom udruženju supervizora osiguranja (IAIS).

Agencija se obratila Ministarstvu finansija po pitanju metoda i načina raspodjele sredstava fonda za pomoć u rješavanju stambenih potreba zaposlenih u Agenciji, u narednom periodu, imajući u vidu aktuelnu politiku Vlade Crne Gore u ovom domenu. Kako do dana usvajanja ovog Finansijskog plana nije pristigao odgovor nadležnog ministarstva, a imajući u vidu da su u stambeni fond već raspoređena značajna sredstva za ovu namjenu, Agencija je donijela odluku da neće izdvajati i rezervirati sredstva za ovu namjenu u 2024. i 2025. godini i shodno tome ovaj trošak nije predviđen u Finansijskom planu za 2025. godinu.

Trošak amortizacije je planiran u iznosu od **54.000 EUR**, zasnovan je na amortizaciji postojećih osnovnih sredstava i opreme, te uvećan za plan nabavki osnovnih sredstava i nematerijalne imovine u cilju obezbjeđenja kvaliteta, pouzdanosti i sigurnosti u obavljanju nadležnosti Agencije, dok su ostali rashodi planirani u iznosu od **57.500 EUR**.

Na osnovu prethodno navedenog, u sljedećoj tabeli daje se pregled planiranih rashoda Agencije za 2025. godinu:

Tabela 2: Struktura planiranih rashoda za period 01. 01 - 31. 12. 2025. godine

PLANIRANI RASHODI U 2025. GODINI	Iznos (EUR)
TEKUĆI RASHODI	1.396.623
Neto zarade sa toplim obrokom i regresom za zaposlene	635.733
Porezi i doprinosi na zarade za zaposlene	171.744
Naknade članovima Savjeta	22.000
Zimnica za zaposlene	41.445
Troškovi službenih putovanja	95.000
Trošak članstva u međunarodnim organizacijama (IAIS)	23.000
Rashodi za materijal i usluge	296.200
Trošak amortizacije	54.000
Ostali rashodi	57.500
RASHODI UKUPNO	1.396.623
VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA	2.012

U okviru finansijske funkcije, u sprovođenju procedura i donošenju odluka i rješenja Agencija će nastaviti da primjenjuje principe ekonomičnosti i efektivnosti, kao i usklađenosti sa primjenjivom regulativom i pravnim sistemom Crne Gore, a isključivo sa ciljem adekvatnog obavljanja funkcije koja joj je povjerena.